

Wil de echte zelfstandige zich melden?

Nederland telde volgens het CBS eind 2013 bijna 800.000 zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers). Volgens de Belastingdienst zijn er zo'n 90.000 schijnzelfstandigen die feitelijk in loondienst zijn. De schatkist zou hierdoor honderden miljoenen euro's mislopen. Het kabinet zond hierover op 23 april 2014 een brief aan de Tweede Kamer. Is het einde van de (schijn-)zzp'er in zicht?

De grens tussen ondernemer en werknemer is niet altijd scherp te trekken, zo blijkt sinds jaar en dag uit de sterk casuïstische rechtspraak op dit terrein. De 'Beleidsregels beoordeling dienstbetrekking' van Belastingdienst en UWV moeten houvast bieden. Op grond van dit beleid wordt gewerkt met VAR-verklaringen. Maar niet iedere zzp'er is in de ogen van de overheid een echte zelfstandige, althans niet in de zin van loonbelasting en sociale verzekeringen. Volgens het kabinet is sprake van een bredere problematiek met internationale dimensies, waarbij het ook gaat

'De Belastingdienst schat dat zo'n 90.000 schijnzelfstandigen feitelijk in loondienst zijn'

om zaken als het ontduiken van CAO's en minimumloon. In april 2013 verscheen het 'Plan van aanpak schijnconstructies', waarin het kabinet aangaf welke maatregelen werden beoogd. De invulling krijgt inmiddels verder vorm, zo blijkt uit berichten die daarover in de media verschenen (o.a. de Volkskrant 9 april 2014: 'Belastingdienst pakt schijnzelfstandige aan').

Er is volgens het kabinet sprake van schijnzelfstandigheid wanneer formeel als zelfstandige wordt gewerkt, terwijl feitelijk sprake is van werknemerschap. De gevolgen zijn ernstig, aldus het kabinet. Denk aan concurrentievervalsing op de arbeidsmarkt en ten onrechte toegekende ondernemersfaciliteiten. Het

kabinet erkent dat er een grijs gebied ligt tussen zelfstandige arbeid en werknemerschap; een wettelijke definitie vindt het kabinet niet wenselijk, omdat daarmee geen recht wordt gedaan aan de maatschappelijke realiteit. Onder meer met een nieuw in te voeren VAR-systeem wordt beoogd om de transparantie van de kwalificatie 'zelfstandige of werknemer' te verbeteren. Hierbij wordt de opdrachtgever per 1 januari 2015 medeverantwoordelijk voor de juistheid van de VAR-aanvraag. Bij gebleken onjuistheid kan bij de opdrachtgever worden nageheven, al dan niet met boete. Daarmee ligt de last dus niet meer uitsluitend bij de zzp'er, zo stelt het kabinet.

Volgens de Kamerbrief van 23 april 2014 wordt per direct een ambtelijke taskforce ingesteld. Deze taskforce zal rapporteren over de positie van zzp'ers op de arbeidsmarkt, de voor- en nadelen van hun fiscale behandeling en de relatie tot het arbeidsrecht én het stelsel van sociale voorzieningen en verzekeringen. De (voorlopige) uitkomsten van het onderzoek worden voor het eind van dit jaar verwacht. Wordt vervolgd.

Bron: Kamerbrief Ministerie van Financiën 23 april 2014, DB2014/193U, 'Aanpak schijnzelfstandigheid'; Kamerbrief Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 11 april 2013, 'Aanpak schijnconstructies'.

▶ Ongetwijfeld geruststellend bedoeld stelt het kabinet dat schijnzelfstandigen die door de verscherpte handhaving hun werk verliezen, 'perspectief krijgen om hun werk op andere wijze voort te zetten'. Het kabinet verwijst daarbij naar de pilot die in de zorg plaatsvindt. En volgens het kabinet is ook met een arbeidscontract veel flexibiliteit mogelijk. Het is de vraag of de overheid voldoende invloed heeft op de dynamiek van de arbeidsmarkt om deze voorspellingen te doen. ◀